

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	9 Gorffennaf 2015
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus/ Pennaeth y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol a'r Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch y Ffordd
Teitl:	Methodoleg ar gyfer pennu taliadau parcio priodol yn Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Y fethodoleg a ddefnyddir wrth bennu taliadau parcio priodol yn Sir Ddinbych, a'r egwyddorion sydd wedi'u mabwysiadu ar gyfer trafod trefniadau cymhorthdal gyda Chynghorau tref, a/neu unrhyw gyrrff eraill

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae pennu'r ffioedd a'r taliadau wedi ei ddirprwyo i lefel y Pennaeth Gwasanaeth, gyda'r disgwyliad yr bydd yn ymgynghori ag Aelodau ynglŷn ag unrhyw newidiadau dadleuol. Yn amlwg, mae'n bosibl y bydd gwneud newidiadau i ffioedd meysydd parcio yn ddadleuol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried yr adroddiad ac yn rhoi sylwadau ar yr argymhellion gan gydnabod;

- bod rhaid mantoli cyllidebau, gan gynnwys y gyllideb ar gyfer meysydd parcio.
- bod y fethodoleg a amlinellir yn yr adroddiad hwn yn darparu dull rhesymegol o bennu taliadau, o benderfynu ar lefelau incwm ac o gwrdd â phrif angen gweithredol y gwasanaeth, h.y. cynyddu argaeledd manau parcio ar gyfer siopwyr ac ymwelwyr; ac
- y gallai'r gyllideb derfynol gael ei hamrywio drwy gyfrwng y broses o bennu cyllideb y Cyngor, gan gynnwys unrhyw newidiadau a allai godi yn sgil y broses Rhyddid a Hyblygrwydd. Yn amlwg, mae gan hynny'r potensial i effeithio ar y taliadau y byddai angen eu codi.

4. Manylion.

4.1 Cefndir

- 4.1.1 Yn Sir Ddinbych, nid yw taliadau parcio wedi cynyddu ers 6 mlynedd. Dros y cyfnod hwnnw o 6 mlynedd mae'r mynegai prisiau manwerthu wedi codi tua 18%, a dros yr un cyfnod mae'r diffyg yn y gyllideb wedi codi i tua £150,000 y flwyddyn. (Gweler Atodiad A am ragor o fanylion.) Gwneir yn iawn am y diffyg drwy gyfrwng croesgymorthdaliadau o gyllideb gyffredinol cynnal a chadw priffyrdd.
- 4.1.2 Os parhawn i roi croesgymorthdaliadau o gyllideb cynnal a chadw priffyrdd, byddwn yn tanseilio un o brif flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor (h.y. gwella cyflwr ein

ffyrdd). Nid yw'r Aelodau erioed wedi gwneud dewis ymwybodol i roi cymhorthdal i gyllideb y meysydd parcio. Yn hytrach, gadawyd i'r sefyllfa ddatblygu dros amser.

Digwyddodd y newid mawr yn y sefyllfa gyllidebol o ganlyniad i'r newidiadau i'r ddarpariaeth manwerthu yn ein dwy brif dref arfordirol. Cyn hynny, roedd y sefyllfa ariannol yn gymharol sefydlog. Ymddengys bod gennym sefyllfa sefydlog yn awr hefyd (serch bod hynny gyda chroesgymhorthdal).

- 4.1.3 Mae'r broses o bennu cyllideb y Cyngor ar gyfer 2016-17 yn cynnwys y broses Rhyddid a Hyblygrwydd, a gellid ystyried yr anghysondeb cyllidebol presennol fel rhan o'r broses honno, h.y. cyn y caiff taliadau parcio ceir eu cwblhau'n derfynol. Er enghraifft; *gallai'r* Aelodau benderfynu eu bod am gymryd arian o'r gyllideb cynnal a chadw priffyrdd, a gwneud y croesgymhorthdal parcio presennol yn barhaol. Yn amlwg, fel Pennaeth Priffyrdd, byddwn yn cynghori'r Aelodau i beidio â gwneud hynny, gan nad yw gwario llai ar gynnal a chadw ffyrdd, ar adeg pan fo llai o gyllid gan Lywodraeth Cymru gogyfer â ffyrdd yn beth doeth nac yn beth cynaliadwy i'w wneud. Fodd bynnag, yr aelodau fydd yn penderfynu ar lefelau'r gyllideb.
- 4.1.4 Er mai'r Aelodau fydd yn penderfynu ar lefelau cyffredinol y gyllideb, nid yw'n deg, nac yn rhesymol, disgwyl iddynt bennu taliadau ar gyfer meysydd parcio unigol, ar gyfer cyfnodau aros unigol, a dyna pam y dirprwyir y swyddogaeth honno i lefel swyddog. Mae angen bod y trefniadau codi tâl yn cael eu gweld i fod wedi cael eu datblygu mewn modd rhesymegol a theg, ac felly isod, amlinellir y mecanweithiau sydd wedi cael eu defnyddio i gyrraedd safle codi tâl teg a rhesymegol o fewn y gyllideb a ddyrannwyd:

4.2 Egwyddorion Sylfaenol a ddefnyddiwyd i bennu lefel y taliadau

- 4.2.1 Mae taliadau parcio ceir yn angenrheidiol, yn gyntaf i gael arian i dalu am eu darparu, ac yn ail i reoli a rheoleiddio trosiant llefydd parcio. Dyma ymdrin â phob un yn ei dro:

4.3 Costau Darparu

- 4.3.1 Dylai'r 'costau darparu' gynnal 'costau oes' asedau h.y. gan gynnwys costau darparu asedau, costau gweithredol a chostau cynnal a chadw. Dylai gwerth yr asedau gydnabod costau colli cyfle / costau adnewyddu. Gellir gweld yr egwyddor yn fwyaf amlwg yn achos ein meysydd parcio tanddaearol/aml-lawr, ond mae'r un egwyddorion sylfaenol yn berthnasol i bob un o'n safleoedd. Hefyd, mae angen buddsoddi yn yr isadeiledd i'r dyfodol, e.e. peiriannau talu ac arddangos 'clyfar' sy'n medru ymdopi â dulliau modern o dalu.
- 4.3.2 Pe cymhwysid yr egwyddorion hyn ar draws ein meysydd parcio ar sail fasnachol, gallai'r cyfraddau tâl a fyddai'n deillio o hynny fod ddwywaith neu deirgwaith yn uwch na'r ffioedd a gynigir yn yr adroddiad hwn. Yn amlwg, nid gweithredwr masnachol yw'r cyngor, ac nid oes unrhyw awydd na bwriad i redeg y meysydd parcio ar sail fasnachol. Serch hynny, mae'n iawn inni roi ystyriaeth i bethau megis gwerth asedau a chostau amnewid. Nid oes y fath beth â maes parcio am ddim. Mae'n rhaid talu am bob un ohonynt mewn rhyw ffordd neu'i gilydd, drwy gydol eu hoes.

4.4 Rheoleiddio argaeledd llefydd parcio

- 4.4.1 Mewn meysydd parcio siopa prysur rydym yn ceisio optimeiddio trosiant (creu gofod), gan gadw golwg ar faint o amser a gymer 'taith siopa' (cerddwyr)

nodweddiadol. Fel hyn gallwn fanteisio i'r eithaf ar y 'potensial gwario' mewn tref. Nododd yr Adolygiad Traffig a Pharcio bod gennym ormod o feysydd parcio arhosiad hir ar hyn o bryd, h.y. mewn mannau a ddylai fod ar gyfer siopwyr, ar y stryd ac mewn meysydd parcio. O ganlyniad, gall fod yn anodd i siopwyr ddod o hyd i fannau parcio'n hawdd, ac mae hyn yn lleihau ein gallu i ddal cwsmeriaid sydd yn mynd heibio. Mae angen inni ddefnyddio cyfundrefnau prisio a fydd yn denu gweithwyr i'r meysydd parcio mwy diarffordd, a'u hatal rhag cymryd llefydd parcio siopwyr. Y casgliad anorfod yw bod angen prisio mewn modd gwahaniaethol rhwng meysydd parcio a'i gilydd i reoli galw. Mae ein meysydd parcio felly'n cael eu categoreiddio'n gyffredinol naill ai yn rhai arhosiad hir neu'n rhai arhosiad byr. O'r herwydd mae'r Atodlenni Prisio yn Atodiad B yn amrywio yn ôl lleoliad (e.e. mae prisiau meysydd parcio i siopwyr yng nghanol tref yn wahanol i'r rhai ar ymylon trefi).

- 4.4.2. Mae codi tâl yn gwbl angenrheidiol, h.y. i reoli ymddygiad. Ni ddylai Cyngor Sir Ddinbych ymrwngod â'i gyfrifoldeb dros lunio polisi yn y maes hwn, oherwydd gall y polisïau sy'n cael eu mabwysiadu effeithio ar lefelau gweithgarwch economaidd (sydd yn rhywbeth y mae gan y Cyngor ddiddordeb brwd ynddo.) Mae'r polisïau a gaiff eu mabwysiadu hefyd yn effeithio ar ein gallu i ofalu am ddiogelwch ac am lif dirodres y traffig.

4.5 Y cyfraddau tâl a gynnigir ar gyfer Sir Ddinbych

Mae'r cyfraddau tâl a nodir yn Atodiad B wedi'u datblygu yn defnyddio'r egwyddorion sydd wedi eu hesbonio yn 4 i) a 4 ii) uchod. Yn fy marn i, o roi ystyriaeth briodol i'r ddwy agwedd, bydd y Cyngor yn pennu'r ffioedd priodol. Mae'r lefelau tâl sy'n deillio o hynny'n debyg iawn i'r rhai sy'n cael eu cymhwyso ym Mwrdeistref Sirol Conwy. Gweler Atodiad C.

Mae'r cyfundrefnau codi tâl yn seiliedig ar gyfnod hanner diwrnod o 3 awr yn hytrach na 4 awr. Ystyrir bod y newid hwnnw'n angenrheidiol er mwyn lleihau'r risg fod gweithwyr yn cymryd llefydd parcio ar gyfer siopwyr, gan roi arian yn y mesurydd dros amser cinio (sef yr hyn sy'n digwydd ar hyn o bryd).

Ni fydd y ffioedd ar gyfer Trwyddedau Parcio i Breswylwyr yn newid o dan y cynigion hyn.

Yr unig anghysondeb eraill i'w hystyried yw p'un a i gadw ceidwad parcio yn Stryd y Farchnad, Llangollen, h.y. i ofalu am symudiadau coetsys a materion rheoli parcio eraill. Bydd ymgynghori lleol pellach ynglŷn â'r y cwestiwn hwn, ond os penderfynir bod angen gofalwr, efallai y bydd angen i ni ychwanegu tua 15 ceiniog ar ben ffioedd y maes parcio penodol hwn er mwyn talu am gost y ceidwad. Nid yw'r ymgynghoriad wedi ei gynnal eto, felly nid oes penderfyniad wedi'i wneud chwaith.

4.6 Trafod trefniadau cymhorthdal gyda chynghorau tref

O bryd i'w gilydd cynigir cymorthdaliadau inni gan gynghorau tref. Bydd swyddogion yn ystyried pob achos yn ofalus, ar ei rinweddau ei hun. Mae pennu'r taliad priodol yn gymharol hawdd. Sef, yn y bôn, y swm o arian sydd ei angen i ddisodli'r incwm a gollwyd. Yr agwedd sydd yn fwy cymhleth yw pennu'r cyfraddau mewn modd sy'n cynhyrchu trosiant o ran llefydd parcio. Ceir enghreifftiau o fannau eraill pan fo prisiau wedi'u gostwng, a'r llefydd parcio wedi eu llenwi (e.e. gyda gweithwyr a chymudwyr) gan adael llai o lefydd ar gyfer y bobl yr ydym yn ceisio eu

denu i feysydd parcio canol ein tref, h.y. siopwyr. Gweler Atodiad D am ragor o fanylion (paratowyd pan gynigwyd cymhorthdal gan Gyngor Tref Prestatyn).

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd y newidiadau arfaethedig yn cefnogi'r Flaenoriaeth Gorfforaethol o wella cyflwr ein ffyrdd. Bydd y newidiadau hefyd yn gwella argaeledd llefydd parcio i siopwyr a bydd felly yn cefnogi'r flaenoriaeth i gefnogi busnesau lleol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Cynlluniwyd y newidiadau arfaethedig i gael gwared ar y diffyg presennol yn y gyllideb, felly nid oes unrhyw gost ychwanegol. Bydd cael gwared ar y croesgymhorthdal o'r gyllideb gyffredinol ar gyfer cynnal a chadw priffyrdd o gymorth i'r gwasanaeth hwnnw, ac o gymorth i'r Cyngor wrth gyflawni un o'i flaenoriaethau corfforaethol.

7. Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb – Gweler Atodiad E

Y prif gasgliad yw y bydd y cynnydd arfaethedig mewn taliadau yn cael eu gwrthbwysu gan well argaeledd o ran llefydd parcio, yn enwedig yn y rhai sy'n agos at siopau.

8. Pa ymgynghori a wnaed â'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Ym mis Ionawr 2015, cytunodd y Pwyllgor Archwilio Cymunedau y byddai Pennaeth y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol yn adolygu'r ffioedd parcio. Mae'r pwnc hwn hefyd wedi bod yn destun sesiwn briffio ar gyfer y Cabinet. Cafodd y pwnc ei drafod hefyd fel rhan o broses Rhyddid a Hyblygrwydd 2015-16

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod y Cyngor yn adolygu'r holl ffioedd a thaliadau'n rheolaidd. Fel yr adroddwyd wrth y Cabinet dros y 18 mis diwethaf mae'r gwasanaeth parcio ar hyn o bryd yn gorwario ac amlygwyd bod cynnal adolygiad o ffioedd parcio yn gam gweithredu rheolaethol angenrheidiol er mwyn mantoli'r gyllideb traffig a pharcio gyffredinol (ynghyd â chymau gorfodaeth). Dylai'r ddau opsiwn a amlygwyd yn yr adroddiad hwn arwain y gwasanaeth at adennill costau yn y tymor byr (1-2 flynedd). Bydd angen cynnal adolygiadau pellach ar ôl y cyfnod hwn os dewisir y prisiau isaf. Mae'r dewis sy'n cael ei gynnig gan y Pennaeth Gwasanaeth yn darparu cyfnod hwy o sefydlogrwydd, a'r gallu i fuddsoddi yn isadeiledd y gwasanaeth.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Mae risg y bydd y gostyngiad o ran y diffyg yn y gyllideb bresennol yn llai nag a ragwelwyd. Fodd bynnag, ystyrir bod y risg yn fach, oherwydd i ni ddefnyddio amcangyfrifon ceidwadol wrth gyfrifo.

10.2 Efallai y bydd risg i enw da oherwydd gwrthwynebiadau gan fusnesau a thrigolion.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Mae gan Bennaeth y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol awdurdod wedi ei ddirprwyo i amrywio ffioedd parcio fel y nodir ym mharagraff 3.9 o ran 9.2 o Gyfansoddiad y Cyngor – Cynllun Dirprwyo i Swyddogion

11.2 Mae Erthygl 6.3.3 o Gyfansoddiad y Cyngor yn nodi rôl y Pwyllgorau Archwilio o ran datblygu ac adolygu polisiau.

ATODIADAU:

A. *Crynodeb o'r fethodoleg fanwl*

B. *Y Cyfraddau Tâl sy'n cael eu cynnig*

C. *Cymariaethau â darparwyr gwasanaeth eraill/cynghorau eraill*

D. *Taflen cwestiynau a ofynnir yn aml a baratowyd i fynd i'r afael â Chymorthdaliadau Cynghorau Tref*

E. *Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb*

Swyddogion Cyswllt:

Pennaeth y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol
Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch Ffordd

Ffôn: 01824 706801

Ffôn: 01824 706959